

Nr 7.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om kommuns och annan kommunal samfällighets utdebitering av skatt för år 1956, m. m. ävensom i ämnet väckt motion.

Till konstitutionsutskottet ha båda kamrarna den 27 februari 1954 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 93, däri Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 12 februari 1954 föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag

till

lag med särskilda bestämmelser om kommuns och annan kommunal samfällighets utdebitering av skatt för år 1956.

Härigenom förordnas som följer.

Där i lag eller annan allmän författning finnes stadgat, att kommuns eller annan kommunal samfällighets medelsbehov skall, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas genom utdebitering i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen eller samfälligheten skattskyldiga, skola vid fastställande av utgifts- och inkomststat för år 1956 följande särskilda bestämmelser gälla.

Den utdebitering, som skall verkställas för att täcka medelsbehovet för år 1956, skall beräknas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som svarar mot den vid 1955 års inkomsttaxering av taxeringsnämnd beräknade sammanlagda beskattningsbara inkomsten, med tillägg av ett belopp motsvarande fyra procent av det sammanlagda taxeringsvärdet år 1955 å inom kommunen eller samfälligheten skattepliktigt fastighet.

Kommunen eller samfälligheten äger av statsverket såsom förskott under år 1956 uppbära vad som enligt denna lag beslutats till utdebitering för sistnämnda år. Nämnda förskott skall avräknas mot vad kommunen eller samfälligheten äger uppbära på grundval av taxeringen för inkomst under året efter det då förskottet utanordnats.

¹ Bihang till riksdagens protokoll 1954, 5 saml. 2 avd. Nr 7—8.

Det åligger länsstyrelse eller, efter länsstyrelsens uppdrag, lokal skattemyndighet att lämna kommun eller samfällighet de uppgifter, som kunna finnas erforderliga för iakttagande av vad ovan stadgats.

Kungl. Maj:t äger utfärda de närmare föreskrifter, som kunna finnas erforderliga för tillämpningen av denna lag.

Förslag

till

lag om skyldighet för kommun att avsätta medel till särskild skatteregleringsfond i anledning av fastighetsskattens omläggning.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Det åligger stad, köping, landskommun och landsting att verkställa avsättning till särskild skatteregleringsfond i anledning av fastighetsskattens omläggning med sådant belopp, att denna fond vid utgången av år 1957 uppgår till belopp ej understigande vad staden, köpingen, landskommunen eller landstinget av statsverket under år 1955 uppburit på grundval av 1954 års fastighetstaxering.

Avsättning, som nu sagts, må fördelas på åren 1955, 1956 och 1957 eller ock göras under något eller några av dessa år.

2 §.

Vad om inskränkning i kommuns rätt att taga medel ur fond i anspråk finnes stadgat, skall, såvitt avser tiden efter utgången av år 1957, icke gälla fond varom i denna lag förmäles.

3 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda de närmare föreskrifter, som kunna finnas erforderliga för tillämpning av denna lag.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 56 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm.

Härigenom förordnas, att 56 §¹ lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

¹ Senaste lydelse se 1953:283.

56 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av nästföljande års taxering.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse av 45 § 2 mom. och 47 § lagen den 20 juni 1924 (nr 349) om landsting.

Härigenom förordnas, att 45 § 2 mom. och 47 § lagen den 20 juni 1924 om landsting¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

45 §.

2 mom. Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgöras dels sådan landstingsskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan landstingsskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av nästföljande års taxering.

47 §.

Till ledning för landstingsskattens bestämmande skall lokal skattemyndighet varje år efter slutade taxeringsförrättningar så fort ske kan till landstingets förvaltningsutskott genom länsstyrelsen insända förteckning, som för varje kommun summariskt upptager antalet skattekronor och skatteören, som påförts enligt kommunalskattelagen. Förvaltningsutskottet låter däröver upprätta sammandrag, upptagande summan för hela landstingsområdet, samt huru mycket sig belöper å varje kommun.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1955.

¹ Senaste lydelse av 45 § se 1953:286 och av 47 § se 1950:47.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 2 § förordningen den 31 december 1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel.

Härigenom förordnas, att 1 § 2 mom. och 2 § förordningen den 31 december 1945 om utdebitering av tingshusmedel¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

1 §.

2 mom. Till ledning för tingshusmedlens bestämmande skall lokal skattemyndighet varje år efter slutade taxeringsförrättningar så fort ske kan till tingshusbyggnadsskyldige genom länsstyrelsen insända förteckning, som för varje kommun summariskt upptager antalet skattekronor och skatteören som påförts enligt kommunalskattelagen.

2 §.

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skola utgöras dels tingshusmedel, som ingå i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock tingshusmedel, som ingå i slutlig skatt på grund av nästföljande års taxering.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955.

Förslag

till

förordning om ändring i förordningen den 17 december 1948 (nr 766) angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.

Härigenom förordnas, att 4, 8 och 9 §§ förordningen den 17 december 1948 angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att 5 § samma lag skall upphöra att gälla.

¹ Senaste lydelse av 1 § 2 mom. och 2 § se 1953:287.

² Senaste lydelse av 4 § se 1953:289 och av 9 § se 1952:248.

4 §.

Inom område, vilket överförs från en kommun till annan, skola allmän kommunalskatt samt landstingsmedel och tingshusmedel, som påföras på grund av taxering verkställd under det år då indelningsändringen träder i kraft, utgå enligt den utdebitering för skattekrona och skatteöre, efter vilken slutlig skatt påföres i förstnämnda kommun.

Fordran hos statsverket å allmän kommunalskatt samt landstingsmedel och tingshusmedel, som påföras inom ifrågavarande område på grund av taxering verkställd under året innan indelningsändringen träder i kraft eller under det nästföljande året, tillkommer den kommun, det landsting eller det tingslag, vartill området hör enligt den äldre indelningen.

8 §.

Vad ovan stadgats angående överföring av område från en kommun till annan skall äga motsvarande tillämpning beträffande annan sådan ändring i kommunal indelning varom i 2 § sägs.

Likaledes skall — — — 2 § sägs.

Beträffande sådan — — — angivna året.

9 §.

Bestämmelserna i — — — ecklesiastik indelning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955, dock att 4 § andra stycket i författningsrummets äldre lydelse ävensom 5 § andra stycket skola äga tillämpning under år 1955.

Beträffande motiveringen till förslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft den inom riksdagen i anledning av propositionen väckta, till konstitutionsutskottet hänvisade motionen II:533 av herr *Hedqvist*, i vilken motion hemställas, att riksdagen »måtte avslå förslaget till lag om skyldighet för kommun att avsätta medel till särskild skatteregleringsfond i anledning av fastighetsskattens omläggning eller, om fonderingstväng föreskrives, 1 § i ovannämnda lag utformas så, att kommun äger avsätta beloppet till valfri fond».

I fråga om de skäl motionären anfört får utskottet hänvisa till motionen.

Inledning.

Enligt 67 § lagen om kommunalstyrelse på landet skall kommuns medelsbehov, i den mån det ej fylles genom andra inkomster, täckas med allmän kommunalskatt. Utdebitering av sådan skatt skall fastställas i förhållande till de skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen vid senaste taxering påförts de till kommunen skattskyldiga.

Enligt 69 § nämnda lag skall med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt och fastighetsskatt på grund av nästföljande års taxering.

Debitering och uppbörd av kommunala skatter sker genom de statliga debiterings- och uppbördsmyndigheterna. Staten redovisar de kommunala utskylderna till kommunerna i följande, i 72 § kommunalstyrelselagen för landet föreskrivna ordning:

Kommun äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföres de till kommunen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år.

Kommun äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i kommunens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som kommunen äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföregående stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till kommunalnämnderna med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november.

Bestämmelser, motsvarande de nu återgivna, återfinnas i övriga kommunallagar.

Enligt beslut vid 1953 års riksdag (SFS nr 400/1953) skall fastighets-skatten upphöra såsom självständig skatteform. I stället sker fastighetsbeskattning i den formen, att vid taxering till kommunal inkomstskatt förutom inkomst enligt nu gällande regler s. k. garantibelopp för fastighet skall upptagas såsom skattepliktig inkomst för ägare eller därmed likställd

innehavare av fastighet. Garantibelopp beräknas vid taxeringen på grundval av beskattningsårets taxeringsvärde.

Fastighetsskatt debiteras sista gången år 1954. Denna skatt skall erläggas under uppbördsterminerna i september och november 1954 samt januari 1955.

Garantibelopp för fastighet upptages såsom skattepliktig inkomst första gången vid 1956 års inkomsttaxering.

I vad avser debitering av skatt och uppbörd är garantibelopp i princip att likställas med annan inkomst. I uppbördshänseende är emellertid vissa omständigheter att beakta.

För skattskyldig, vilken har att erlægga preliminär A-skatt, omfattar skatteavdrag enligt tabell icke skatt, som hänför sig till garantibelopp, varför sådan skatt medför påföring av kvarstående skatt, därest icke den skattskyldige hos sin arbetsgivare gör anmälan att han önskar förhöjt skatteavdrag med så stort belopp, att avdraget täcker skatt även för garantibelopp, eller ock i annan ordning inbetalar preliminär skatt motsvarande den skatt som kommer att belöpa på garantibeloppet. Om denna skatt icke erlägges preliminärt, påföres alltså kvarstående skatt vilken inflyter först vid uppbördsterminerna i mars och maj månader under andra året efter det ifrågasvarande beskattningsåret. Garantibelopp skall sålunda första gången beräknas för beskattningsåret 1955 vid 1956 års taxering, och skatt för sådant garantibelopp kommer, om den ej erlagts preliminärt, att erläggas först under mars och maj år 1957.

För skattskyldig, som har att erlægga preliminär B-skatt, skall i princip vid skattens beräkning hänsyn tagas jämväl till skatt för garantibelopp. Emellertid måste denna beräkning av tekniska skäl — i varje fall i väsentlig omfattning — ske på grundval av den senast beräknade slutliga skatten. Detta medför, att för två övergångsår — 1955 och 1956 — den preliminära B-skatten i flertalet fall kommer att beräknas med ledning av slutlig skatt, vari skatt för garantibelopp icke ingår. I den mån den debiterade preliminära B-skatten icke innefattar skatt för garantibelopp och den skattskyldige icke i annan ordning frivilligt inbetalar ett motsvarande högre belopp, kommer alltså skatt för garantibelopp att erläggas i form av kvarstående skatt, vilken förfaller till betalning, i vad avser garantibelopp hänförligt till beskattningsåret 1955, under uppbördsterminerna i mars och maj år 1957 och i vad avser garantibelopp hänförligt till beskattningsåret 1956, under uppbördsterminerna i mars och maj år 1958.

Den preliminära B-skatt, som erlägges från och med år 1957, kommer att vara beräknad å slutlig skatt, vari skatt för garantibelopp ingår, varför från och med nämnda år skatt för garantibelopp kan beräknas komma att regelbundet erläggas preliminärt av skattskyldiga med B-skatt.

Fastighetsskattens omläggning medför på grund av vad nu återgivits vissa verkningar med avseende å kommunernas inkomstberäkningar under

några övergångsår. Dessa verkningar kunna, såsom anförts i proposition nr 186/1953, däri förslag till fastighetsskattereformen förelades riksdagen, anges på följande sätt.

Under år 1955 uppbär kommunerna av staten fastighetsskatt enligt 1954 års fastighetstaxering och förskott å inkomstskatt, beräknat å ett underlag däri garantibelopp för fastighet icke ingår. Kommunernas inkomster av skatt påverkas alltså detta år icke av omläggningen. Å andra sidan kommer staten, i den mån skatt å garantibelopp betalas preliminärt, att erhålla större intäkter än som utan en omläggning av fastighetsbeskattningen skulle ifrågakomma.

Under år 1956 erhåller kommunerna för första gången icke någon fastighetsskatt. Förskott från staten å inkomstskatt beräknas å 1955 års skatteunderlag, däri icke ingår garantibelopp för fastighet. — Kommunerna skulle alltså detta år få mindre skatteinkomster än som rätteligen bör ifrågakomma.

Under år 1957 erhålles ett förskott, som beräknats på ett underlag däri garantibelopp för fastighet ingår. Avräkning sker detta år mot förskottet under år 1955 och därvid tillföres kommunerna ett belopp, motsvarande fastighetsskatten. — Detta år skulle kommunerna alltså få »dubbel» fastighetsskatt.

Under år 1958 inträder samma situation som under år 1957.

Fr. o. m. 1959 löper systemet normalt, d. v. s. förskott erhålles å ett skatteunderlag, däri garantibelopp för fastighet ingår, och avräkning sker mot ett tidigare erhållet förskott, som beräknats på ett skatteunderlag med inräknade garantibelopp.

Av det nu sagda framgår, att kommunerna under år 1956 icke skulle få vare sig fastighetsskatt eller förskott av staten som inkluderar fastighetsskatt. Under åren 1957 och 1958 skulle kommunerna däremot få »dubbel» fastighetsskatt. Att kommunerna under två år får »dubbel» fastighetsskatt och allenast under ett år helt förlorar fastighetsskatt, sammanhänger med att fastighetsskatten enligt gällande bestämmelser utbetalas ett år senare än förskottet å inkomstskatt samt att fastighetsskatten enligt förslaget inarbetas i inkomstskatten.

I detta sammanhang uttalade föredragande departementschefen, att det genom särskilda övergångsbestämmelser syntes böra föreskrivas, att förskottet under 1956 skulle beräknas på sådant sätt att kommunerna detta år bibehölles vid sedvanliga skatteinkomster, men att med avgörandet av denna fråga borde få anstå till dess hela det ifrågavarande problemkomplexet ytterligare övervägts.

1950 års skattelagssakkunniga.

1950 års skattelagssakkunniga ha i en den 18 december 1953 dagtecknad promemoria med förslag till vissa övergångsbestämmelser angående statens redovisning av fastighetsskatt till kommunerna och fastställande av kommunal utdebitering m. m. i anledning av fastighetsbeskattningens omlägg-

ning upptagit nu ifrågavarande spörsmål till närmare behandling och framlagt vissa förslag till lagstiftning i ämnet.

De sakkunniga ha anfört, att till grundval för den kommunala utdebiteringen för åren 1955 och 1956 komme att ligga taxeringsresultat — 1954 och 1955 års taxeringar — vilka icke avsåge garantibelopp för fastighet. Den slutliga skatt, som på grundval av 1956 och 1957 års taxeringar skulle påföras för skattepliktig inkomst under beskattningsåren 1955 och 1956, komme däremot att innefatta skatt även för garantibelopp. Med anledning därav ha de sakkunniga föreslagit bestämmelser av innehåll, att beslut om kommunal utdebitering för åren 1955 och 1956 skulle grundas å det skatteunderlag, som skulle ha erhållits vid 1954 och 1955 års taxeringar, om garantibelopp för fastighet medräknats. Garantibeloppen borde därvid beräknas till fyra procent av 1954 och 1955 års skattepliktiga fastighetsvärden. Genom övergångsbestämmelser av sådant innehåll komme kommunerna att under åren 1955 och 1956 erhålla förskott, avseende jämväl vad som kunde beräknas utgå för garantibelopp.

De sakkunniga ha vidare anfört, att i samband med fastighetsskattens upphörande fråga jämväl uppkomme om slutredovisning till kommunerna av fastighetsskatt, som debiterats att erläggas till staten efter statens övertagande av kommunaluppbörden.

De sakkunniga erinra här till en början om att uppbörden av kommunala utskylder övertogs av staten från och med år 1947. Staten hade sålunda första gången uppburit fastighetsskatt vid tre uppbördsterminer under år 1947, nämligen i mars, maj och juli, därvid den fastighetsskatt uppburits, som debiterats på grundval av 1946 års fastighetstaxering. Från och med år 1948 hade emellertid en omläggning av uppbörden av fastighetsskatt skett sålunda, att fastighetsskatten skulle erläggas, i stället för som tidigare vid tre uppbördsterminer under året efter taxeringsåret, vid två uppbördsterminer under taxeringsåret, nämligen i september och november, samt en uppbördstermin i januari påföljande år. För att fastighetsägarna under år 1948 icke skulle i anledning av omläggningen komma att få erlægga både full fastighetsskatt på grundval av 1947 års fastighetstaxering och två tredjedelar av fastighetsskatten på grundval av 1948 års fastighetstaxering hade befrielse medgivits beträffande två tredjedelar av fastighetsskatten på grundval av 1947 års fastighetstaxering. Fastighetsägarna hade sålunda under år 1948 haft att erlægga en tredjedel av fastighetsskatt på grund av 1947 års taxering och två tredjedelar av fastighetsskatt på grund av 1948 års taxering. Omläggningen hade varit av huvudsakligen formell natur, och fastighetsägarna hade såväl före som efter omläggningen liksom under övergångsåret 1948 haft att under varje kalenderår erlægga endast ett års fastighetsskatt. I enlighet med detta betraktelsesätt hade ansetts, att omläggningen och den därmed förbundna befrielsen från två tredjedelar av fastighetsskatten på grund av 1947 års fastighetstaxering icke borde medföra,

att kommunerna något år finge mindre än ett års fastighetsskatt. Ehuru sålunda endast en tredjedel av fastighetsskatten på grund av 1947 års taxering debiterats, hade kommunerna under år 1948 av statsverket fått uppbära hela det belopp som skulle ha debiterats på grund av nämnda taxering, om efterskänkande icke ägt rum.

Enligt de sakkunniga bleve således resultatet av en jämförelse mellan skedd debitering av fastighetsskatt och redovisning till kommunerna av sådan skatt för den tid staten ombesörjt debiteringen och uppbörden, att en kommun vid utgången av år 1954 hade att fordra den år 1954 debiterade fastighetsskatten med avdrag av två tredjedelar av 1947 års fastighetsskatt, från vilkas erläggande de skattskyldiga befriats. Slutredovisningen till kommunerna av fastighetsskatt vore i viss mån beroende på vilken innebörd beslutet om utbetalning till kommunerna av hela 1947 års fastighetsskatt trots efterskänkandet av två tredjedelar därav åt de skattskyldiga skulle anses äga. De sakkunniga hade utgått ifrån att vid övergången år 1948 avsikten icke varit att av statsmedel till kommunerna utbetala de två tredjedelar av 1947 års fastighetsskatt, som de skattskyldiga befriats från att erlägga, utan att varje års redovisning av fastighetsskatt borde anses till viss del avse den på grund av föregående års fastighetstaxering debiterade skatten och till viss del den skatt, som debiterades på grund av det löpande årets fastighetstaxering. Utbetalningen av fastighetsskatt under år 1948 borde sålunda anses hänförlig till vad de skattskyldiga haft att under samma år erlägga, således dels till 1947 års och dels till 1948 års fastighetsskatt, även om avräkningen formellt grundade sig på 1947 års fastighetstaxering.

I anslutning härtill ha de sakkunniga föreslagit, att kommun eller annan kommunal samfällighet under år 1955 skulle äga utbekomma fastighetsskatt, som debiterats på grundval av 1954 års fastighetstaxering, med avdrag av två tredjedelar av den fastighetsskatt, som på grund av 1947 års fastighetstaxering tillkommit kommunen.

Remissyttrandena.

Över den av 1950 års skattelagssakkunniga avgivna promemorian ha, efter remiss, yttranden avgivits av statskontoret, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet, fyra länsstyrelser samt Svenska landskommunernas förbund, Svenska stadsförbundet, och Svenska landstingsförbundet.

Statskontoret avstyrker de sakkunnigas förslag i vad det avser utbetalning under år 1955 av en del av 1954 års fastighetsskatt. Kommunerna hade vid utgången av år 1954 för varje år, som staten ombesörjt uppbörden av kommunalutskylderna, erhållit de fastighetsskattebelopp, med vilka räknats vid fastställandet av kommunernas utgifts- och inkomststater för respektive år. Därest staten tillsåge, att förskott fr. o. m. år 1955 komme att utgå

även för det fastighetsskatten avlösande garantibeloppet för fastighet, skulle kommunerna komma i samma ekonomiska läge som om källskattereformen och omläggningen av fastighetsskatten sammanfallit i tiden. Kommunerna borde alltså enligt statskontoret för år 1955 endast ha att räkna med förskott å fastighetsskatt enligt det nya systemet.

Även *riksräkenskapsverket* anser, att 1954 års fastighetsskatt i sin helhet borde tillfalla statsverket.

Länsstyrelserna ha i allt väsentligt godtagit de sakkunnigas förslag.

De tre *kommunförbunden* ha godtagit de sakkunnigas förslag, i vad det avser uppräknig av underlaget för kommunernas förskottsberäkningar under åren 1955 och 1956, men riktat bestämda erinringar mot förslaget, att staten skulle innehålla viss del av 1954 års fastighetsskatt. I sistnämnda hänseende framhåller sålunda landskommunernas förbund, att enligt 72 § lagen om kommunalstyrelse på landet kommunerna ägde rätt att uppbära den fastighetsskatt, som debiterades på grund av 1954 års taxering, och att denna skatt därför skulle oavkortad tillfalla kommunerna. Den fastighets-skatt, som redovisats till kommunerna under år 1948, hade enligt förbundet icke till någon del utgjort förskott, som sedermera skulle avräknas mot kommunerna tillkommande skattemedel. Då i proposition till riksdagen föreslagits, att kommunerna skulle erhålla hela fastighetsskatten på grund av 1947 års taxering, om efterskänkande icke ägt rum, hade intet angivits om att vad sålunda komme att utbetalas skulle till viss del anses utgöra förskott. Efterskänkandet hade uppenbarligen ansetts utgöra ett mellan-havande mellan statsverket och skattebetalarna. Riksdagen hade lämnat utan erinran vad i propositionen anförts och alltså godkänt, att utbetalningen av fastighetsskatt under år 1948 skedde slutgiltigt och icke i form av förskott att avräknas mot kommunernas tillgodohavanden någon gång i framtiden. Förbundet motsatte sig därför bestämt att kommunerna nu i efterhand skulle vidkännas ifrågasatta avdrag.

I huvudsak liknande skäl ha anförts av de båda övriga kommunförbunden.

Överståthållarämbetet har uttalat, att erinringar av nu nämnt slag, som framförts även av kommunalmyndigheterna i Stockholm, syntes ämbetet i och för sig riktiga, men tillagt, att till stöd för de sakkunnigas förslag dock med visst fog kunde åberopas det irrationella i att kommunerna bereddes viss skattevinst som en följd av att statsmakterna funne skäligen verkställa omläggning av systemet för redovisning av skatt.

Propositionen.

I propositionen föreslås icke några särskilda bestämmelser för beräkningen av kommunernas förskott under år 1955. Ej heller föreslås några särskilda föreskrifter med avseende å redovisningen av fastighetsskatt under nämnda år. Kommunerna komma följaktligen enligt förslaget att under

år 1955 erhålla samma skatteinkomster som de skulle erhållit om fastighets-skattereformen ej genomförts.

För det kommunala budgetåret 1956 däremot föreslås särskilda bestämmelser av innebörd, att förskottet från statsverket nämnda år skall uppräknas med ett belopp motsvarande ett års fastighetsskatt, vilket föreslås skola ske genom tillägg till den vid 1955 års inkomsttaxering beräknade sammanlagda beskattningsbara inkomsten av ett belopp motsvarande fyra procent av det sammanlagda taxeringsvärdet år 1955 å inom kommunen eller den kommunala samfälligheten skattepliktig fastighet.

I förslag till en särskild lag om skyldighet för kommun att avsätta medel till särskild skatteregleringsfond i anledning av fastighetsskattens omläggning föreslås, att kommunerna skola fondera den extra skatteinkomst, motsvarande ett års fastighetsskatt, som de komma att erhålla år 1957. Fonden, till vilken avsättning må fördelas på åren 1955, 1956 och 1957, skall vid utgången av år 1957 uppgå till belopp ej understigande vad kommunen av statsverket under år 1955 uppburit på grundval av 1954 års fastighetstaxering.

Slutligen föreslås några av fastighetsskattereformen föranledda jämföringar av teknisk natur i vissa bestämmelser i lagen om kommunalstyrelse i Stockholm, landstingslagen, förordningen den 31 december 1945 om utdebitering av tingshusmedel samt förordningen den 17 december 1948 angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.

I sin motivering till lagförslagen framhåller *departementschefen* till en början angående kommunernas skatteinkomster, att, därest några bestämmelser icke meddelades, kommunerna under år 1956 skulle erhålla en mindre skatteinkomst än normalt, medan de under åren 1957 och 1958 skulle erhålla dels förskott beräknade på skatteunderlag, vari garanti-belopp för fastighet inginge, dels ock, genom avräkning mellan tidigare erhållna förskott och efter taxering konstaterade verkliga skatteinkomster, en extra skatteinkomst i princip svarande mot fastighetsskatten. Såsom särskilt angeläget framstode därför att meddela bestämmelser i syfte att tillse att kommunerna under 1956 bibehölles vid sedvanliga inkomster. Departementschefen ansåge följaktligen att de sakkunnigas förslag, att förskottet för år 1956 skulle beräknas på det vid 1955 års taxering framkomna inkomstskatteunderlaget ökat med fyra procent av 1955 års skattepliktiga fastighetsvärden, borde genomföras.

Huruvida skäl funnes att i övrigt meddela särskilda bestämmelser sammanhängande — anför departementschefen vidare — med den ståndpunkt som togs till frågan huru med 1954 års fastighetsskatt skulle förfaras.

För egen del vore departementschefen icke beredd att härutinnan godtaga vare sig de sakkunnigas eller statskontorets och riksräkenskapsverkets

ståndpunkt. Något förbehåll att den år 1948 träffade anordningen med efterskänkande av en del av 1947 års fastighetsskatt skulle medföra en latent skattefordran från statens sida gentemot kommunerna hade icke gjorts. Men även om så skett syntes det departementschefen mycket tveksamt om detta kunnat åberopas av staten för att innehålla, helt eller delvis, ett senare års fastighetsskatt. Fastighetsskatten vore enligt kommunallagarna en rent kommunal skatt av repartitionskaraktär; den erlades av fastighetsägarna för att tillföras kommunerna och staten vore endast en mellanhand med föreskriven redovisningsskyldighet. Departementschefen ansåge sålunda, att staten icke kunde hävda någon rätt till 1954 års fastighetsskatt, och förordade följaktligen, att denna skulle utbetalas till kommunerna enligt gällande bestämmelser, d. v. s. i sin helhet och under år 1955.

Beträffande frågan huruvida kommunerna under 1955 borde av staten erhålla ett förskott som beräknades på grundval jämväl av garantibelopp för fastighet, anför departementschefen att för en bestämmelse av sådan innebörd kunde åberopas, att förskottet därigenom bleve i princip riktigt beräknat. Kommunerna skulle då icke heller erhålla någon onormal skatteinkomst under år 1957. Å andra sidan skulle kommunerna erhålla en onormalt stor inkomst under år 1955. Då departementschefen komme att föreslå, att den extra skatteinkomsten skulle av kommunerna fonderas, bleve det för kommunerna i huvudsak likgiltigt, om den »dubbla» fastighetsskatten inflöte 1955 eller 1957. Frågan borde med andra ord kunna avgöras under hänsynstagande främst till andra omständigheter.

Härom anför departementschefen, att fastighetsbeskattningsreformen medförde en för vissa övergångsår icke oväsentlig belastning för statsverket i förhållande till kommunerna. Statsverket skulle under dessa år till kommunerna utbetala omkring 300 miljoner kronor mera än som ifrågakommit därest reformen ej genomförts. Utslagsgivande borde således vara när det för statsverket kunde anses naturligt och lämpligast att verkställa denna utbetalning. Med hänsyn till källskattesystemets funktion kunde bl. a. räknas med att huvudparten av skatten för garantibelopp inflöte som kvarstående skatt först under år 1957. För statsverket måste därför anses naturligt och minst belastande att göra den extra utbetalningen till kommunerna år 1957, då statsverket från de skattskyldiga tillfälligt erhöle större fastighetsskattebelopp än andra år. Denna omständighet borde enligt departementschefens mening vara avgörande för frågans bedömning.

I fråga om kommunernas disposition av den extra skatteinkomst å 300 miljoner kronor som komme att tillföras kommunerna under år 1957 uttalar departementschefen, att inkomsten med hänsyn till sin natur av engångsinkomst av speciellt slag icke borde år 1957 behandlas såsom annan kommunens skatteinkomst. Det tedde sig naturligt, om kommunerna fonderade ifrågavarande engångsbelopp i syfte att använda detsamma för att lindra de anpassningssvårigheter, som vid fastighets-

skattens definitiva avveckling kunde uppkomma. Departementschefen förordade därför en föreskrift av innebörd, att kommunerna ålades att senast år 1957 upplägga en särskild fond, som nämnda år uppginge till ett belopp motsvarande den extra skatteinkomsten. Av praktiska skäl borde det lägsta belopp, vartill fonden nämnda år skulle uppbringas, bestämmas till vad kommunerna under år 1955 uppburit av staten såsom fastighetsskatt enligt 1954 års fastighetstaxering.

Med en sådan bestämmelse skulle, yttrar departementschefen vidare, kommunerna förhindras att för annat ändamål utnyttja den extra skatteinkomsten det år denna inflöte. Därmed syntes man enligt departementschefen även kunna stanna. Departementschefen förordade sålunda icke någon föreskrift om att det fonderade beloppet därefter skulle kvarstå fonderat till dess fastighetsskatten avvecklats. Kommunerna borde emellertid vara införstådda med att när ett beslut framdeles kunde komma att fattas om fastighetsbeskattningens slopande, statsmakterna hade anledning räkna med att medlen då funnes tillgängliga för det ändamål, som föranlett deras fondering.

Utskottet.

Den år 1953 beslutade omläggningen av fastighetsbeskattningen — innebärande att fastighetsskatten skall försvinna och i stället ett s. k. garantibelopp för fastighet upptagas såsom skattepliktig inkomst — medför, där est särskilda övergångsbestämmelser icke meddelas, att kommunernas skatteinkomster under några övergångsår bli ojämna. Kommunernas förskott under åren 1955 och 1956 skulle sålunda komma att beräknas på grundval av skatteunderlag, i vilka icke inginge garantibelopp för fastighet, medan kommunerna under åren 1957 och 1958 komme att erhålla en extra skatteinkomst i princip svarande mot ett års fastighetsskatt.

Under år 1955 erhålla kommunerna likväl utan särskilda bestämmelser skatteinkomster i vanlig ordning, i det att kommunerna detta år skola uppbära fastighetsskatt på grund av 1954 års fastighetstaxering. År 1956 bliva däremot skatteinkomsterna lägre än vanligt, emedan någon fastighetsskatt då icke längre finnes att redovisa till kommunerna. Med hänsyn härtill framstår såsom särskilt angeläget att för år 1956 särskilda bestämmelser meddelas i syfte att bibehålla kommunerna vid normala skatteinkomster. Utskottet tillstyrker därför propositionen i vad därigenom föreslås att förskottet till kommunerna under år 1956 skall beräknas på grundval av det vid 1955 års taxering framkomna inkomstskatteunderlaget ökat med 4 procent av 1955 års skattepliktiga fastighetsvärden.

Huruvida motsvarande bestämmelse erfordras jämväl för år 1955 är beroende av om — såsom ifrågasatts — 1954 års fastighetsskatt helt eller delvis kommer att av statsverket innehållas. Skälet till att staten icke skulle

utbetala nämnda fastighetsskatt skulle vara att staten i samband med omläggningen av uppbörderna utav fastighetsskatt år 1948 till kommunerna utbetalat hela fastighetsskatten på grund av 1947 års taxering, ehuru de skattskyldiga befriats från två tredjedelar därav, och att staten därför nu skulle äga innehålla vad som svarade mot den sålunda efterskänkta fastighetsskatten. Skäl ha även anförts för ett innehållande av 1954 års fastighetsskatt i dess helhet. Departementschefen har emellertid framhållit bl. a., att något förbehåll om en latent skattefordran från statens sida gentemot kommunerna icke gjorts samt att fastighetsskatten enligt kommunallagarna vore en rent kommunal skatt av repartitionskaraktär, som erlades av fastighetsägarna för att tillföras kommunerna. Till vad departementschefen sålunda anförvt vill utskottet helt ansluta sig med understrykande särskilt av fastighetsskattens karaktär av en rent kommunal skatt. Utskottet tillstyrker alltså, att 1954 års fastighetsskatt enligt gällande bestämmelser utbetalas i sin helhet under år 1955.

I enlighet med vad sålunda förordats komma kommunerna att under år 1955 erhålla samma skatteinkomster som de skulle erhållit, därest fastighetsskattereformen icke genomförts. Det beträffande år 1956 föreliggande skälet att uppräknas statsverkets förskott till kommunerna föreligger alltså icke i fråga om år 1955. Kommunerna komma emellertid att år 1957 erhålla en extra skatteinkomst genom att det år 1955 erhållna förskottet, som då skall gå i avräkning mot den slutliga skatten för samma år, är mindre än som enligt den nya ordningen är normalt. Av denna anledning skulle kunna ifrågasättas att uppräknas förskottet jämväl för år 1955. Detta års förskott skulle därmed även bliva i princip riktigt beräknat. Å andra sidan skulle kommunerna därigenom erhålla en extra skatteinkomst år 1955. Från nu angivna utgångspunkter uppkommer fråga under vilket av de båda åren som den extra skatteinkomsten bör tillfalla kommunerna. Med hänsyn särskilt till att — såsom nedan anföras — den extra skatteinkomsten föreslås skola fonderas och icke få tagas i anspråk förrän efter utgången av år 1957 synes det vara för kommunerna utan betydelse vilket av åren som väljes. I likhet med departementschefen anser utskottet därför att verkningarna för statsverket böra vara avgörande. De följer som enligt vad departementschefen framhållit fastighetsbeskattningens omläggning får för statsverket med hänsyn till skatteuppördssystemet motivera enligt utskottets mening, att den extra utbetalningen till kommunerna sker under år 1957. Utskottet biträder alltså den ståndpunkt, som kommit till uttryck i propositionen, då däri icke föreslås några särskilda bestämmelser för år 1955.

Enligt propositionen skall ett belopp motsvarande den kommunerna under år 1957 tillkommande extra skatteinkomsten avsättas till särskild skatteregleringsfond, som av kommunerna icke får tagas i anspråk förrän efter utgången av år 1957. Som skäl till detta förslag har anförts att, när be-

loppet utgör en engångsinkomst av speciellt slag och det icke kan anses önskvärt, att detsamma utnyttjas för en omedelbar och tillfällig sänkning av utdebiteringen, beloppet bör fonderas för att användas till lindring av de anpassningssvårigheter som kunna uppkomma i samband med en tilltänkt definitiv avveckling av fastighetsbeskattningen. Utskottet vill ansluta sig till vad departementschefen sålunda åberopat till motivering av förslaget och tillstyrker propositionen i denna del. Utskottet avstyrker alltså den i ämnet väckta motionen.

Mot de jämkningar av teknisk natur som med anledning av fastighets-skattereformen föreslagits i lagen om kommunalstyrelse i Stockholm, landstingslagen, förordningen den 31 december 1945 om utdebitering av tingshusmedel samt förordningen den 17 december 1948 angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m. har utskottet i princip intet att erinra. Beträffande förslaget till ändringar i landstingslagen är emellertid att anföra att Kungl. Maj:t i särskild proposition (nr 119) till årets riksdag framlagt förslag till ny landstingslag, vari de av fastighetsskattereformen föranledda ändringarna beaktats. Utskottet har med hänsyn härtill för avsikt att upptaga de nu föreslagna ändringarna i gällande lag om landsting till behandling i samband med behandlingen av förslaget till ny landstingslag.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte

A) antaga det i förevarande proposition framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser om kommuns och annan kommunal samfällighets utdebitering av skatt för år 1956;

B) med avslag å motionen II:533 antaga det i propositionen framlagda förslaget till lag om skyldighet för kommun att avsätta medel till särskild skatteregleringsfond i anledning av fastighetsskattens omläggning; samt

C) antaga de i propositionen framlagda förslagen till 1) lag angående ändrad lydelse av 56 § lagen den 15 juni 1935 (nr 337) om kommunalstyrelse i Stockholm, 2) förordning angående ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 2 § förordningen den 31 december 1945 (nr 903) om utdebitering av tingshusmedel samt 3) förordning om ändring i förordningen den 17 december 1948 (nr 766) angående taxering och debitering av skatt vid ändring i kommunal eller ecklesiastik indelning, m. m.

Stockholm den 18 mars 1954.

På konstitutionsutskottets vägnar:
J. W. PETTERSSON.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Englund*, Hällgren, Sandberg, Fritiof Karlsson, Fritiof Thun, Damström, Weiland, Pettersson* och Sigfrid Larsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Pettersson i Norregård, Fast, Nordkvist i Kalmar, fru Svedberg, herrar Nilsson i Göingegården*, Hammar, Adams-son, Rimås och Andersson i Linköpng*.

* Ej närvarande vid justeringen.